

**Chayei Sarah שְׂרָה חַיֵּי het leven van Sarah.
Bereshiet (Genesis) 23:1 - 25:18**

De Parasha van deze week, Chayei Sarah , begint met het overlijden van Sarah: "En het leven van Sara was honderd jaar en twintig jaar en zeven jaar; de jaren van het leven van Sarah." Bereshiet (Genesis) 23:1 De wijzen vragen zich af waarom de Torah haar levensduur op deze vreemde manier formuleerde: honderd jaar en twintig jaar en zeven jaar. Om hun antwoord te parafraseren (zoals geciteerd door Rasji): op honderdjarige leeftijd was Sarah net zo mooi en zondeloos als op twintigjarige leeftijd; en op twintigjarige leeftijd was ze net zo mooi en zondeloos als op zevenjarige leeftijd. Dit zou een van de grote puzzels van Sarah's verhaal verklaren: hoe was ze ondanks haar hoge leeftijd altijd zo begeerlijk?

In de parasja van vorige week lazen we hoe Sarah voor de tweede keer werd ontvoerd door koning Avimelech en zijn Filistijnse mannen. We moeten niet vergeten dat ze op dat moment 89 jaar oud was! Hoe konden de Filistijnen haar op die leeftijd nog zo aantrekkelijk vinden? Het kon alleen maar betekenen, zoals onze wijzen stellen, dat ze letterlijk nog zo mooi was als een jongeling. Hoe is dit mogelijk? De moderne wetenschap heeft hierop misschien een antwoord.

In de afgelopen decennia hebben wetenschappers en artsen een ongelooflijke, zeldzame aandoening geïdentificeerd die soms Syndroom X wordt genoemd . Het lijkt een genetische aandoening te zijn die een zeer langzame veroudering veroorzaakt. Enkele jaren geleden was er een documentaire genaamd My 40-Year Old Child die dergelijke gevallen onderzocht, er was in die documentaire een meisje van 9 jaar oud met het lichaam en de organen van een pasgeboren baby, en een 29-jarige man die eruitzag alsof hij 10 was. In dergelijke moderne medische gevallen hebben de kinderen meestal ernstige handicaps of geboortefwijkingen. Dit hoeft echter niet altijd het geval te zijn. Er zijn zelfs onderzoekers die deze mensen bestuderen om te proberen erachter te komen hoe de menselijke veroudering kan worden vertraagd of zelfs omgekeerd!

Zou het misschien kunnen dat Sarah deze zeldzame genetische aandoening had en extreem langzaam ouder werd? Dat zou de verklaring verklaren dat ze op 100-jarige leeftijd werd vergeleken met een 20-jarige. Als we dit punt wetenschappelijker bekijken, zouden we kunnen concluderen dat ze in de 80 nog in de puberteit was! Dat zou verklaren waarom Avimelech zo naar een tachtigjarige verlangde (geen belediging voor tachtigplussers die er zijn). En het zou tevens ook een andere raadselachtige verklaring van Sarah verklaren: Toen de engelen onthulden dat zij en Abraham een kind zouden krijgen, was haar reactie om te lachen en te zeggen: "Mijn man is oud" Bereshiet (Genesis) 18:12. Was Sarah zelf dan niet oud? Als ze een aandoening had waardoor ze heel langzaam oud werd en ze er nog steeds jong uitzag, zouden haar woorden volkomen logisch zijn. Wat als ze eerder niet zwanger kon worden omdat ze de geslachtsrijpheid nog niet had bereikt? Dit is niet zo ver gezocht als ze met haar 80 jaar oud nog in haar puberteit was.

Het zou ook de oorspronkelijke naam van Sarah verklaren, Sarai is een vrouwelijke naam van Hebreeuwse oorsprong die een dynastie waardig is. Deze innemende titel , die 'prinses' betekent , is een pure uitdrukking van aanbidding en aspiratie. Of de naam Iskah יִסְכָּה! Bereshiet (Genesis) 11:29 zoals Sarah haar naam eerst was, Rashi zegt hiervan dat een van de redenen de volgende is; ze werd ook Jiscah genoemd (van een grondwoord dat ""zien", "kijken" betekent) omdat ze de toekomst kon zien door heilige inspiratie, en omdat iedereen naar haar schoonheid keek (megillah 14a). De naam Jiscah verwijst ook naar prinselijke waardigheid (נְסִיכוּת) net zoals de naam Sarah (שָׂרָה) een

toespeling heeft op 'heersen' (שררה). Iedereen staarde continu naar haar vanwege haar onvergelykbare schoonheid. De wortel sokh (סוכה) impliceert dan ook een soort visie. Het is ook de diepere betekenis van de sukkah wat precies op dezelfde manier gespeld wordt. Het is een structuur waarin een persoon het potentieel heeft om het goddelijke te zien. De Midrasj zegt ook dat een van de namen van Mozes Avi Sokho was, "vader van (spirituele) visie". Misschien werd ze wel Iskah genoemd omdat iedereen naar haar staarde vanwege haar wonderbaarlijke onvermogen om ouder te worden.

Toch stuiten we weer op een probleem want, dit alles gezegd hebbende maakt Bereshiet (Genesis) 18:11 deze aanname weer onmogelijk: "Abraham en Sarah waren oud en vol dagen; Sarah had opgehouden de weg van vrouwen te hebben." De implicatie is dan dus dat Sarah al in de menopauze was. Ze moet dus echt oud zijn geweest. Waarom wilde Avimelech haar dan in dat geval?

Het meest klassieke antwoord is dat ze oud was en op wonderbaarlijke wijze weer jong werd. Sarah zei het zelf met de moeilijke woorden: acharei v'loti, haita li edna, gewoonlijk vertaald als ofwel "Als ik versleten ben, zal ik dan [weer] glad vlees hebben?" (gebaseerd op Bava Metzia 87a) of "Zal ik plezier hebben als ik oud ben geworden?" Kortom Sarah werd normaal oud. Werd oud en werd toen weer jong en daarom ontvoerde Avimelech haar kort daarna. Dit lost één probleem op, maar verklaart niet de eerdere ontvoering van Sarah.

Sarah werd voor het eerst gevangengenomen door Farao in Egypte. Het is niet duidelijk wanneer dit precies gebeurde, maar het moet ergens zijn geweest tussen HaShem's bevel van Lech Lecha waarvan de Torah ons vertelt dat het gebeurde toen Abraham 75 jaar oud was (en Sara was toen 65). Sarah's ontvoering in Egypte zou zijn gebeurd toen ze al ver in haar hogere jaren was. Als ze normaal ouder werd, wat maakte haar dan zo begeerlijk voor Farao? Kunnen we eenvoudig stellen dat ze gezegend was met onverklaarbare schoonheid, zelfs op hoge leeftijd? Maar waarom zou ze zichzelf dan omschrijven als "versleten" en dat haar huid niet langer glad was? Was ze mooi en jeugdig, of niet? De ene na de andere vraag rijst.

De Talmud doet dan ook een verrassende uitspraak: niemand werd ouder tot de tijd van Isaac! Dit is doordat men twee verzen verklaart: de eerste is in de parasha van deze week, waar Abraham wordt beschreven als zaken, ba b'yamim, letterlijk "oud en vol van dagen" Bereshiet (Genesis) 24:1. De tweede is later wanneer we de schijnbaar overbodige woorden lezen: "En dit zijn de geslachten van Isaäk, de zoon van Abraham; Abraham verwekte Isaäk." Bereshiet (Genesis) 25:19. Rasji merkt hier bij dit laatste vers op dat de Torah herhaalt dat Isaäk de zoon van Abraham was omdat de twee identiek op elkaar leken. Omdat niemand geloofde dat Abraham op zo'n hoge leeftijd nog een kind kon verwekken, en omdat Isaäk werd verwekt kort nadat Sarah door Avimelech was ontvoerd. Daarom waren er mensen die het vaderschap van in twijfel trokken. Daarom liet HaShem Isaäk precies gelijken op Abraham, zodat niemand eraan zou twifelen dat Abraham werkelijk zijn vader was!

Dit resulteerde echter ook in een enorm probleem: mensen verwarden Isaäk voortdurend met Abraham, en vice versa. De Talmud (Bava Metzia 87a) vertelt dan ook het volgende: Tot Abraham was er geen ouderdom. Wie met Abraham wilde spreken, sprak met Isaäk, en wie met Isaäk wilde spreken, sprak met Abraham. Daarop bad Abraham en de ouderdom kwam tot stand, zoals er geschreven staat: "En Abraham was oud en vol van dagen."

De Talmud wijst er ook op dat Abraham de eerste persoon in de Torah is die als "oud" wordt beschreven. De wijzen concluderen dat hij letterlijk de eerste persoon moet zijn geweest die ooit oud is geworden! Dit zou duidelijk zijn gebeurd nadat Isaak was geboren, toen het verwarringsprobleem zou zijn ontstaan. Zo ja, hoe had Sarah kunnen zeggen voordat Isaak werd geboren dat ze oud was geworden? Bovendien was Abraham al eerder beschreven als "oud en vol van dagen" samen met Sarah nog voordat Isaak werd geboren: "Nu waren Abraham en Sarah oud en vol dagen; Sarah was opgehouden de weg van vrouwen te hebben." Bereshiet (Genesis) 18:11. Het lijkt erop dat we steeds dieper in een schijnbaar tegenstrijdige put vallen. Het is ook belangrijk om te vermelden dat de Torah de levensduur in deze periode beschrijft als veel langer dan wat we tegenwoordig gewend zijn. Abraham leefde 175 jaar en Isaak leefde 180 jaar. Jacob leefde 147 jaar en kreeg zijn eerste kind pas toen hij 84 was. Op dat moment wordt hij ook niet beschreven als "oud". In feite leek hij juist heel jeugdig en energiek te zijn en ijverig te werken voor zijn schoonvader, Lavan. Jaren later was hij nog steeds even fit toen hij ruzie kreeg met de engel.

Omgekeerd kreeg Isaak Jacob en Esau toen hij al 60 jaar oud was Bereshiet (Genesis) 25:26, en tegen de tijd dat hij hen probeerde te zegenen, was hij niet ouder dan 123 en toch beschrijft de Torah hem als bedlegerig en blind Bereshiet (Genesis) 27:1-2! Daarna leefde hij als langste van de aartsvaders, maar toch was hij al die jaren zwak. Natuurlijk mogen we Mozes niet vergeten, die stierf op 120-jarige leeftijd, maar "zijn oog was niet dof, noch zijn natuurlijke kracht nam af." Devariem (Deuteronomium) 34:7.

Dus, wat kunnen we nu van dit alles maken, wat is de conclusie? Het lijkt erop dat veroudering in de Torah een schijnbare tegenstrijdigheid moet blijven. Misschien had Mark Twain de beroemde schrijver altijd al het juiste antwoord: Leeftijd is een kwestie van de geest boven het lichaam. Als je het niet erg vindt om ouder te zijn, maakt het niks uit.

Een gezegende week voor iedereen die jong van geest is en blijft.
Jaacov.